

DALMATINER

RASENS MENTALA EGENSKAPER

Nedan återfinns en beskrivning av rasens mentalitet och beteenden baserat på rasstandard och ursprung och vilka beteenden dagens svenska dalmatiner faktiskt uppvisar vid Beteende- och Personlighetsbeskrivning Hund, BPH. Därtill finns en allmän beskrivning av rasens generella karaktärsdrag i olika situationer.

Beskrivningen har tagits fram inom ramarna för Svenska Kennelklubbens mall "Att beskriva hundrasers mentala egenskaper och beteende" och är sammanställt av Svenska Dalmatiner-Sällskapet (SDS) mentalkommitté, granskat av SKK:s avelskonsulent/mentalitet och godkänt av SDS styrelse 2023-07-25.

Ur rasstandard för dalmatiner

"Dalmatinern skall vara vänlig med ett behagligt sätt, inte blyg eller tveksam, fri från nervositet och aggressivitet. Den skall vara livlig, snäll, trogen, självständig och lätt att träna. Rasen tycker om vatten och utomhusaktiviteter och den har utpräglad stövarinstinkt."

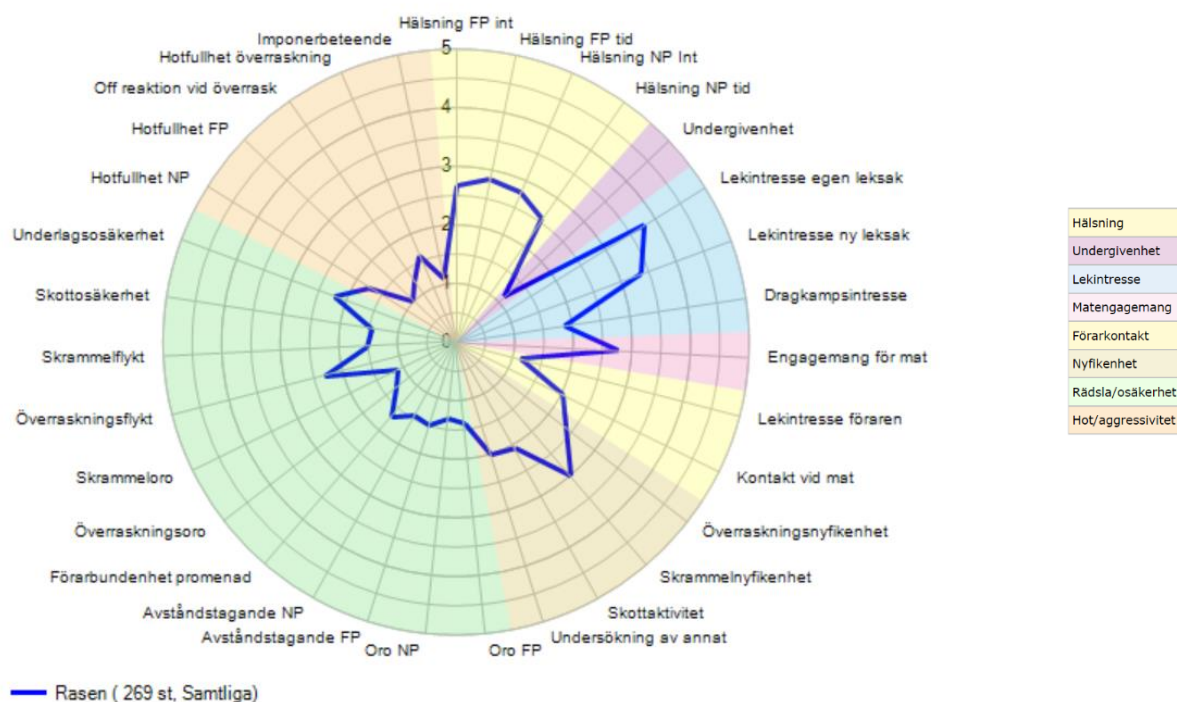
BPH för rasen dalmatiner

Rassammanställning (2023-01-01)

Sammanställning per år	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt för 2007-2021
Antal födda	258	259	228	213	178	219	142	199	178	184	212	130	214	142	200	2 956
Antal starter BPH	2	2	2	4	2	13	8	18	23	35	35	17	59	34	15	269
varav genomförda BPH	2	2	2	4	1	13	8	18	20	35	34	16	57	34	15	261
Med skott	2	2	1	3	1	13	8	18	20	33	33	16	57	33	14	254
varav - hanar	0	0	0	1	0	4	3	5	5	10	9	6	25	14	7	89
varav - tikar	2	2	1	2	1	9	5	13	15	23	24	10	32	19	7	165
Utan skott	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2	1	0	0	1	1	7
varav - hanar	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	4
varav - tikar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	3
Ägaren avstår skott	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	3
Beskrivaren avbryter	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	4
Ägaren avbryter	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	4
Oacceptabelt beteende	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fördjupad genomgång	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	3

Enligt rassammanställningen (fördelad per födelseår) har 269 svenskfödda dalmatiner deltagit i Beteende- och personlighetsbeskrivning hund, BPH. 261 har erhållit "Genomförd BPH", d v s 8 hundar har avbrutits av ägaren eller på grund av rädsla eller aggressivitet. 254 hundar inom rasen är anmälda till BPH med skott (valfritt moment), 3 har valt att avstå skottmomentet under banan. Ingen hund har rapporterats för oacceptabelt beteende. 3 hundar har fått fördjupad genomgång.

Spindeldiagram (2023-01-01)

Sammanfattande beskrivning (2023-01-01)

Sammanställning per år	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antal födda	258	259	228	213	178	219	142	199	178	184	212	130	214	142	200
Antal starter BPH	2	2	2	4	2	13	8	18	23	35	35	17	59	34	15
varav genomförda BPH	2	2	2	4	1	13	8	18	20	35	34	16	57	34	15
varav - hanar	0	0	1	2	0	4	3	5	5	10	10	6	25	14	8
varav - tikar	2	2	1	2	1	9	5	13	15	25	24	10	32	20	7
Moment 1: Främmande person															
Glad i människor	2,5	1,5	3,0	1,8	2,0	1,3	1,3	1,9	1,9	2,2	1,9	2,4	1,9	1,6	2,0
Trygg	3,0	2,0	3,0	3,0	3,5	2,7	2,8	2,8	3,3	3,3	3,1	3,6	3,2	3,0	3,0
Moment 2: Föremålslek															
Energisk	2,5	2,5	2,5	1,8	1,5	1,5	2,0	2,2	2,5	2,8	2,3	2,1	2,6	2,5	2,3
Lekfull	1,5	2,5	2,0	1,5	0,5	1,2	1,4	2,2	2,3	2,3	1,9	1,8	2,1	1,8	2,0
Moment 3: Matintresse															
Energisk	2,5	1,5	2,5	1,5	2,5	1,8	2,9	2,3	2,3	2,3	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Moment 4: Visuell överraskning															
Nyfiken	4,0	2,5	1,5	2,3	1,5	1,9	2,0	2,2	2,0	2,3	2,5	1,8	2,3	2,0	1,7
Arg	1,5	0,5	1,0	1,5	0,5	0,9	0,9	0,3	0,4	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6
Trygg	3,5	2,5	2,5	2,8	1,0	2,3	2,6	2,5	2,5	2,8	2,9	2,6	2,8	2,8	2,3
Moment 5: Skrammel															
Nyfiken	3,0	3,5	2,5	0,8	2,0	2,5	2,6	2,4	2,3	3,1	2,9	2,6	2,8	2,4	2,1
Trygg	3,0	3,5	3,5	2,5	3,0	3,3	3,9	2,9	3,2	3,6	3,4	3,3	3,5	3,4	3,0
Moment 6: Närmande person															
Glad i människor	2,0	1,5	3,0	0,8	2,0	1,0	1,4	1,7	1,7	2,3	1,8	1,9	1,7	1,3	1,8
Arg	1,0	0,0	0,5	2,0	0,0	0,6	0,4	0,8	0,3	0,5	0,4	0,5	0,5	0,4	0,8
Trygg	4,0	1,5	3,5	2,8	3,0	2,8	2,5	2,4	2,9	3,0	2,9	2,9	3,0	2,7	2,9
Moment 7: Underlag															
Trygg	2,5	3,0	4,0	1,5	2,0	3,2	3,3	2,4	2,8	3,3	2,9	2,5	2,8	3,1	2,8
Moment 8: Skott															
Trygg	1,0	3,5	0,0	4,0	2,0	3,9	3,0	3,3	3,6	3,4	3,6	3,9	3,6	3,7	3,1
Över alla moment:															
Ljudlig	1,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,2	0,4	0,3	0,1	0,1	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Positiv	3,0	2,0	3,0	2,0	2,5	2,0	2,6	2,8	2,9	2,9	2,6	2,9	2,9	2,6	2,3
Energisk	2,0	0,0	2,5	1,3	3,0	2,0	2,3	2,4	2,6	2,7	2,4	2,5	2,7	2,6	2,5
Arg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0

Förhållande till människor

Med "Förhållanden till människor" avses att ge en uppfattning om hur social rasen är gentemot människor.

Rasstandard/ursprung

I rasstandarden framgår att rasen ska vara "vänlig med ett behagligt sätt, inte blyg eller tveksam, fri från nervositet och aggressivitet". Rasen bör således vara positiv i kontakt med främmande människor och visa trygghet i dessa situationer. Ursprungligen användes rasen som vakthund.

BPH-resultat

Värdena för hälsning i spindeldiagrammet för BPH bekräftar att rasen i genomsnitt besvarar en främmande eller en närmande persons (med avvikande klädsel och rörelsemönster) hälsning neutralt och med måttligt intresse. Tittar man däremot på variationen inom rasen så visar den stor variation i intensitet när hundarna hälsar på en främmande eller en närmande person. Hundarna är i huvudsak trygga vid hälsning med en främmande person, de är något mindre trygga när de möter en närmande person och några hundar blir i detta möte arga i ringa omfattning. Graden av oro och avståndstagande är relativt låg, vilket bekräftar ointresse men utan skygghet.

Övrig information

Rasen har generellt en vänlig inställning till familjen och neutral inställning till främmande människor. Variation förekommer i rasen, från reserverad och försiktig till kontakttagande och intensiv hälsning. Personer som rasen träffar med jämna mellanrum accepteras direkt, d v s är ihågkomna och varmt välkomna. Rasen har ett stort behov av sällskap och att få vara tillsammans med sin familj. Rasen har vaktinstinkt och larmar (skäller) när någon ringer på dörren eller närmar sig tomtgränsen.

Förhållande till andra hundar

Med "Förhållande till andra hundar" avses att ge en uppfattning om hur social rasen är gentemot hundar.

Övrig information

Mot familjens hundar reagerar rasen generellt positivt oavsett kön. Vid kontakt med främmande hundar av samma kön kan dalmatiner vara avvaktande och även mäta sig. Vid kontakt med hundar av motsatt kön är den oftast nyfiken.

Eftersom dalmatinern levde i stallet bestod flocken inte bara av hundar och hästar utan även av alla andra husdjur som förekommer på en gård. Fortfarande har dalmatinern lätt för att umgås med de flesta husdjur.

Lekintresse

Lekintresse tar fasta på rasens intresse för att leka, dels hur den leker dels rasens allmänna attityd i leken – vilken inte behöver ha direkt koppling till intresse för föremål och viljan att leka med föraren.

Rasstandard/ursprung

I rasstandarden framgår att dalmatiner skall vara självständig och lätt att träna. För att vara lättränad bör den uppskatta lek som motivation att utföra arbetet.

BPH-resultat

Spindeldiagrammet och den sammanfattande beskrivningen visar att rasen har ett relativt utbrett intresse för att leka med den egna leksaken medan lekintresset minskar något med den standardiserade leksaken. Rasen visar inte särskilt stort intresse för dragkamp, men variation finns. När dalmatiner leker gör de det helst själva, utan förarens inblandning. Hundens benägenhet att leka med sin förare kan eventuellt säga något om dess allmänna vilja att träna och vana att samarbeta med ägaren.

Övrig information

Rasen är generellt aktiv och är lekfull. Kast- och jaktlekar föredras ofta framför kampekar, men det finns individer med stor kamplust också. Dalmatiner leker ofta intensivt och burdust tillsammans med andra hundar och leken kan behöva styras upp.

Rädsla/osäkerhet

Med rädsla/osäkerhet avses allt från en känsla av osäkerhet och oro, ängslighet, rädsla och till och med stark fruktan.

Rasstandard/ursprung

Rasstandarden slår fast att rasen ska ha ett behagligt sätt, inte blyg eller tveksam, fri från nervositet och aggressivitet.

BPH-resultat

Rasen visar, som konstaterats under rubriken "Förhållande till människor" låga värden i spindeldiagrammet för rädsla/osäkerhet i de delar som beskriver sociala sammanhang. Gällande miljörädslor förekommer viss grad av överraskningsrädsla och osäkerhet för avvikande underlag.

Den sammanfattande beskrivningen ger samma bild. Rasen beskrivs som socialt trygg, men upplevs något mindre trygg gällande avvikande underlag och i överraskningsmoment.

Ett fåtal dalmatiner visar bitintention eller bitbeteende, vilket inte kan anses som rastypiskt eller önskvärt. Hundar vars BPH avbryts eller får fördjupad genomgång på grund av rädsla eller aggression uppvisar beteenden som inte är önskvärdt för rasen. Dalmatiner med dessa icke önskvärda beteenden ska ej användas i avel.

Övrig information

I vardagen upplevs dalmatiner generellt vara positiva till sin omgivning och uppskattar omväxlande aktiviteter, men det finns individer som visar varierande grad av osäkerhet och rädsor i olika situationer. Det är viktigt att miljöträna valpen och den unga hunden på ett sätt som ger den positiva erfarenheter. Som ägare är det viktigt att vara medveten om att dalmatinern är signalkänslig och påverkas lätt av sin ägare.

Hot/aggressivitet

Med hot/aggressivitet avses rasens benägenhet att visa hotfulla beteenden i olika situationer.

Rasstandard/ursprung

I rasstandarden framgår att dalmatinern ska vara vänlig med ett behagligt sätt och fri från nervositet och aggressivitet.

BPH-resultat

En måttlig grad av hotfullhet/aggressivitet förekommer vid överraskningsmomentet och närmande person (med avvikande klädsel och rörelsemönster), men inte vid övriga moment. I den sammanfattande beskrivningen är värdet för "Arg" mycket lågt.

Övrig information

Rasen vaktar generellt egendom som tomt och bostad, men kan även vakta till exempel när någon närmar sig bilen. Dalmatiner vaktar genom att larma (skälla) och det ska ske utan att visa aggressivitet.

Aktivitet

Med "Aktivitet" avses rasers generella energi-/aktivitetsnivå samt behov av mental stimulans.

Rasstandard/ursprung

I rasstandarden framgår att rasen ska vara livlig, lätt att träna samt att den tycker om vatten och utomhusaktiviteter och att den har utpräglad stövarinstinkt. Dock har rasen idag ingen utpräglad jakt- eller stövarinstinkt, vilket inte heller är önskvärt för rasen. Rasens ursprung som vakt- och vagnhund krävde rörlighet och uthållighet. Rasen har således ett relativt stort behov av såväl fysisk motion som mental stimulans.

BPH-resultat

Enligt den sammanfattande beskrivningen upplevs beskrivna hundar inom rasen som måttligt energiska och med en ganska positiv attityd.

Övrig information

En vuxen dalmatiner är oftast lugn inomhus och aktiv utomhus. Valpen och unghunden behöver mental aktivering, men kan behöva begränsas för att den ska lära sig att koppla av. Rasen mår bra av fysisk motion som promenad där den får möjlighet att "rusa av sig" och undersöka omgivningen, en simtur, cykel- eller joggingrunda. Den mentala stimulansen kan lämpligen tillgodoses genom någon form av hundsport. Bristande aktivering kan leda till att hunden utvecklar oönskade beteenden. Rasen tycker om att utföra olika aktiviteter och är ofta lättlärd.

Samarbetsvilja

Med "samarbetsvilja" avses hur lyhörd/uppmärksam rasen är på sina ägare. Begreppet "samarbetsvilja" delas här upp i två uttryck: "följsamhet" och "socialt samspel". Med "följsamhet" menas hur anpassningsbara och lättstyrd hundar inom rasen är (alltså motsatsen till självständig).

Medan "socialt samspel" avser att beskriva rasens vilja att själv försöka förstå och interagera/kommunicera med sina ägare.

Rasstandard/ursprung

Avseende samarbetsvilja är dalmatiner enligt rasstandarden självständig och lätt att träna. Dessa egenskaper kan "motsäga" varandra, då en hund kan upplevas mer lättränad när den har en lägre grad av självständighet. Vidare ska rasen vara trogen.

BPH-resultat

I BPH speglas hundens samarbetsvilja främst i lek- och matmomenten. De individer som leker väljer helst att göra det själva, utan förarens inblandning. I matmomentet väljer rasen i högre grad att söka hjälp av sin förare för att lösa problem.

Övrig information

För en dalmatiner går alltid familjen först och att få vara delaktig i vardagslivet är viktigt för att hundar av rasen ska må bra. Rasen är mycket signalkänslig, det vill säga den har stor förmåga att läsa av sinnesstämningar och intentioner. Dalmatinern är lättlärd, men kan tröttna snabbt om den inte ser en uppgift som meningsfull eller lönsam. Den förstår väldigt snabbt vad ägaren vill, men väljer inte alltid att vara till lags. Detta ställer höga krav på förarens förmåga att motivera hunden genom att utveckla och hitta belöningar som hunden uppskattar.

Ljudlighet

Med ljudlighet avses hur lätt rasen har att reagera med skall, gnäll eller pip i olika uppkomna situationer. Här avses inte ljud förknippade med aggression så som t ex morningar/hotfulla skall.

BPH-resultat

Den sammanfattande beskrivningen rubrik "Ljudlig" ligger på mycket låga värden, d v s rasen upplevs som tyst under beskrivningssituationen.

Övrig information

Som vuxen är rasen generellt tystlåten, men kan gnälla och prata vid exempelvis förväntan på aktivitet eller mat. Rasen "okynnesskaller" sällan, men brukar vakta (genom att skälla) när någon ringer på dörren eller närmar sig tomtgränsen.

Funktion

Med funktion avses rasens nuvarande användningsområde.

Rasstandard/ursprung

Rasens användningsområden enligt rasstandarden är jakthund, sällskapshund och mångsidig familjehund. Från 1700-talet användes rasen som vakt- och vagnshund.

Övrig information

Idag är hundar inom rasen sällskapshundar och familjehundar. Dalmatinern är allround och förekommer inom många olika hundsporter. Rasen visar ofta en naturlig följsamhet på ridturer. Ett

fåtal används som eftersökshundar (viltspår) i jaktsammanhang, men rasen används inte som jakthund i vårt land. Vaktar sin egendom gör de flesta individer.

Vilka är rasens mest karaktäristiska drag?

Med framträdande drag avses hur rasen uppfattas, allmän utstrålning.

Dalmatinern är en signalkänslig hund med vänligt och glatt sinnelag. Rasen visar stor lojalitet med sin ägare och har inte så stort behov av främlingar. Dalmatinern har stor personlighet och visar ofta stort behov av fysisk närhet. Den är envis, smart, har humor och upplevs ofta som "clownig". Rasen ställer höga krav på sin förare och bör fostras med tydlighet, konsekvens och respekt.